

אוצר הנפש

** *		
19:50	18:39	י-ם
19:56	18:58	ת"א
19:56	18:59	חיפה
19:54	18:57	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור רבי ירחמיאל מפשיסחא | תפריים של חן

נספר סיפור על רבי ירחמיאל רבינוביץ' מפשיסחא הסתלק ב- ח אייר.

חייט אחד היה בסביבות פשיסחא, שהיה חשוב הרבה אצל הפריצים. פעם קנה פריץ אחד סחורה בפריז לבגד, קרא להחייט ואמר לו: הסחורה הזאת היא יקרה מאד, ולכן השתדל שהבגד יהיה טוב, כראוי לסחורה כזו. שחק החייט ואמר: למה יאמר אדוני כזאת? והלוא אני החייט המומחה ביותר! מסר לו הפריץ את הסחורה, והוא עשה את הבגד. אך כשהביא את הבגד להפריץ, ולבשו לראות אם הוא לפי מדתו, התחילו הפריץ ואנשיו לצעוק על החייט בקול גדול שקלקל את הבגד. וגרשו אותו בכעס גדול

כשהביא את
הבגד שוב
להפריץ, קרא
הפריץ לאשתו
שאף היא תראה
אותו, והוטב
מאד בעיניהם

מן החצר וזרקו אחריו גם את הבגד... סוף דבר, החייט נעשה מחוסר פרנסה. אמרה לו אשתו: הרי כל העולם נוסע להצדיק רבי ירחמיאל, בנו של "היהודי הקדוש" מפשיסחא. שמע אפוא לקולי, וסע גם אתה אליו! בא החייט לרבי ירחמיאל וספר לו את כל המעשה. השיבו הצדיק:

התר את כל התפריים של הבגד, תפור אותו מחדש באותם התפריים עצמם ותביאו להפריץ. צחק החייט בלבו לעצה זו, אבל לא היתה לו ברירה אחרת, ועשה כן. כשהביא את הבגד שוב להפריץ, קרא הפריץ לאשתו שאף היא תראה אותו, והוטב מאד בעיניהם. ופייסו את החייט והוסיפו לו על שכרו. כשבא החייט להצדיק וספר לו את הדבר, אמר לו הצדיק:

הכרתי בך שבפעם הראשונה עשית את הבגד בגאווה ויהירות - וגאווה אין לה חן, לכן לא הוטב בעיניהם. אך כשבאת אצלי ראיתי שאתה בשפלות והכנעה, ולכן אמרתי לך להתיר את תפרי הגאווה ולתפרו מחדש בשפלות, ויהיה לו חן.

יפי הבגדים, ובכלל יפי המתבטא כלפי חוץ, נתפס לעיתים כדבר חיצוני ומגושם: "שקר החן והבל היפי". אך רבי ירחמיאל מלמד כי יפי נשמתי מסוגל בהחלט

המשך בעמ' הבא

אוצר הפרשה המולך המודרני

"וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרְעוֹ לְמֶלֶךְ מוֹת יוֹמֶת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמֶהוּ בְּאֶבֶן". יש דעות שונות מהי בדיוק עבודת המולך שהתורה מתייחסת אליה כל-כך בחומרה, ומכל מקום נראה שהדבר קשור להערכה עיוורת של מושג המלכות.

אם כן, הגלגול המודרני של פולחן המולך הוא בפשיזם הקיצוני האומר שהמלך-הממלכה עומדים מעל הכל, עד שהאדם הפרטי מקריב את חייו וחיי יקיריו על מזבח המלכות מתוך שיכרון וטירוף-חושים, כאילו אין כל ערך עצמי לחיי הפרט, ח"ו. מסירות נפש היא דבר גדול ונשגב, אבל פולחן המולך הוא שנוא ומתועב.

יש לחזור ולשנן את ההלכה הבהירה "אם המלך גזר לבטל מצוה אין שומעין לו". חשוב לקיים את מצות המלך (וגם "דינא דמלכותא" בכלל), אבל חשוב להציב את גבול-הציות שאומר: התורה מעל המלך. אחרת המלך יהפוך למולך...

נבואת משה רבינו מיוחדת בביטוי "זה הדבר אשר צוה הוי'" שעולה בגימטריא התורה מעל המלך. (מתוך "דבר יום ביומו")

אוצר הפתגם

"לא תשנא את אחיך בלבבך" - אם יש אהבה ואחדות ישראל אין אדם מתאוה למה ששייך לחברו אלא רק רוצה באמת שהוא יהיה לחברו האהוב לו כנפשו.

(ט' טבת פ"ד)

אוצר התבונה

אהבת אחים

בפרשת קדושים מובא הפסוק "לא תשנא את אחיך בלבבך... ואהבת לרעך כמוך לפני".

"ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה", וכלל גדול בתורת החסידות בכלל ובתורת ה'אהבת שלום בפרט.

תחילה מביא האהבת שלום את פירוש אור החיים הקדוש: יש שנאה גמורה, כשאדם מבקש רעתו של השני ואף חפץ בכליונו ח"ו (חפץ הוא רצון שיש בו תענוג). אבל בציווי

"לא תשנא את אחיך בלבבך" מבואר שהשנאה נמדדת כמו ביחסי אחים, בהם גם מעט 'הרחקה בלב' נחשבת שנאה.

יש לחוש רגש אחוה כלפי כל אחד מישראל, כולנו אחים זה לזה ויש לקיים בזולת "ואהבת לרעך כמוך [ממש]",

וכל הרחקה בלב נחשבת שנאה! **אח הוא לשון איחוי**, תפירה וחיבור – צריך להרגיש שכל יהודי 'תפור עלי' ואין מקום להרחקה בלב. כולנו אחים כענפים צפופים בערבה הנקראת בארמית **אחוונא**.

ה' ברא הכל בדיבור-מאמר, והדיבור נחשב מעשה. גם את המדות-הרגש ברא ה' במאמר, וכך נבראו "אהבה אחוה ורעות": יש אהבה כמים, אהבה טבעית-פשוטה אך נסתרת; יש רעות גלויה ומתלהבת כאש, באהבת דוד ורעיה; וביניהם יש אחוה, אהבה טבעית גלויה. "אחתי [אהבה טבעית] רעייתי [אהבה רגשית]".

"תחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין", רק מי שמגיע לו בדין יקבל את הטוב, זו הוה-אמינא הנותרת בעולם המחשבה. אך לבסוף "הקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין", גילה בדיבור את מדת הרחמים ובכך ברא את האהבה והאחוה. כך עלינו לנהוג עם הזולת: גם אם במחשבה מתעורר מעט דין, יש להכריע בדיבור של אהבה ואחוה.

זו הנקודה העיקרית: אמנם עיקר האחוה היא בלב (ואין טעם בדיבור מזויף), אבל יש לגלות אותה בדיבור, ולכן טוב "לומר לחברו אחי!" זהו 'רק' דיבור, אבל "עקימת פיו הוה מעשה". "אמור מעט ועשה הרבה" – אמירה מועטת-טובה היא "מועט המחזיק את המרובה". והנה דברי האהבת שלום התקבלו היום באורח פלא בלשון הדבור העממי (סלנג), לומר לכל אחד 'אחי'. אכן זו הנהגה וקבלה טובה מאד.

(שבת אחרי מות פ"ד)

המשך מ'אוצר הסיפור':

גם להקריין החוצה – ואפילו להשפיע על חינו של הבגד בעיני הקונה.

כמובן, מכיוון שאנחנו עוסקים כאן בעבודת ה' ולא בחייטות, השאלה הנוגעת אלינו היא אחרת: אם היפי האמיתי הוא רוחני ופנימי אפילו בדברים גשמיים כמו בגד, בוודאי ובוודאי שברוחניות ישנה חשיבות ליפי. למעשה, ניתן אף לומר שכל עבודת ה' נובעת מרצוננו לשאת חן בעיניו יתברך. מהו אם כן הדבר היפה בעיני ה'?

ניתן לחשוב, כי היפה ביותר הוא צדיק מושלם – כזה שלא חטא מעולם ולא יחטא לעולם, בדומה לביטוי הרווח "א שיינער איד [יהודי יפה]" על יהודי שנראה שלם ביהדותו. אך באמת, החן האמיתי טמון בשפלות של בעל התשובה, שמשתוקק יותר ויותר להתקרב אל המלך. גם הצדיקים האמיתיים, עם כל שלמותם, חיו תמיד בהרגשת "כל ימיו בתשובה" ובהתקדמות מתמדת – כזו שרואה את המצוות והעבודה של אתמול כחסרים ופגומים לעומת היום. על כך נאמר, כי "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא".

אם נסקור את כוחות הנפש על פי החסידות, נראה כי הכח המניע לעשיית התשובה הוא דווקא השפלות – זו שעל פי רבי ירחמיאל, מסוגלת לשוות חן אפילו לבגד. משום כך, מעלת בעלי התשובה על הצדיקים מלמדת אותנו מה מקור החן האמיתי: בניגוד ל"שקר החן" שבשלמות ובביטחון העצמי, חן של אמת נובע מהרגשת המרחק והרצון להתקרב. והנה, יפי באתב"ש עולה מום – רמז פלאי ביותר, בסוד "כולך יפה רעייתי ומום אין בך". כאשר האדם מרגיש בעל מום, שבור ומרוחק, אז הוא זוכה ל "אין בך": לחוש את האין בתוכו, אין של שפלות ותשוקה לקרבת ה'. כך הוא זוכה לעשות תשובה, ולמצוא חן בעיני אלוקים ואדם. (מתוך נפלאות אייר פ"ה)

אוצר קצר

לדון לכף זכות

בפרקי אבות פרק א לומדים את המשנה של יהושע בן פרחיה: **"עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות"**. הדבר קשור לעין שמאל שהיא אות כ, בסוד "ותשת עלי כפכה" – כאן "כפכה" היינו "כף זכות". כתוב "והוי דן" – פעולה של דין, לא של חסד, הסתכלות של עין ימין שכולה אהבה וקירוב. כתוב שבצד שמאל יש יותר מוחין מאשר בצד ימין. עם המוחין והדין של עין שמאל – שכלפי עצמי משמשים לבקורת – אני דן את השני לכף זכות, לא רק מצד חסד אלא גם ממציא בשכל סבות וטענות למה השני בסדר האות ב של עין ימין הוא מקור הברכה, כמו שארז"ל לגבי ה-ב רבתי של "בראשית", בחינת "טוב עין [עין אחת היינו עין ימין] הוא יברך", והוא מצד מעין החכמה. ואילו האות כ רומזת לכתר עליון, וכידוע שהשרש של אמא עילאה הכלולה באבא עילאה, בחינת עין שמאל, גבוה מהשרש של אבא עילאה עצמו, סוד "גבה מעל גבה שמר", וד"ל. (כ"ו ניסן ע"ז)